

Людмила ШАМЕНКО,

вчителька англійської мови Славутської гімназії «Успіх» Славутської міської ради

Компетентнісно орієнтовані завдання

Реформа НУШ невпинно рухається середньою базовою школою. Тому тема є вкрай актуальною. У цьому матеріалі спробую розкрити суть компетентнісно орієнтованих завдань. Чому вони такі важливі в Новій українській школі? Чим вони відрізняються від знаннево орієнтованих завдань? А також на прикладах завдань проаналізуємо, як такі завдання тестують не досягнення, а можливості учнів.

Задачі, які спонукають людину застосовувати знайдену чи вивчену інформацію та отримані знання і навички для розв'язання проблем, складають основу компетентнісно орієнтованих завдань. Тому варто зрозуміти, що відрізняє компетентнісно орієнтовані завдання від завдань знаннево орієнтованих? Помітити можна кілька принципових відмінностей. У компетентнісно орієнтованих завдань:

- більший обсяг тексту в основі завдання;
- наявність значної кількості ілюстративного матеріалу, як-от діаграм, графіків, світлин чи малюнків;
- більша дотичність до повсякденного життя;
- недостатність лише знання задля правильної відповіді на завдання.

Що тестуємо: досягнення чи можливості?

Саме формулювання компетентнісно орієнтованого завдання свідчить про принципово інший підхід до предмету й оцінювання. Контрольна чи перевірна робота, що містить знаннево орієнтовані завдання, перевіряє, чи добре учні засвоїли навчальний матеріал, чи можуть його застосувати для розв'язування типових завдань. Тоді як компетентнісно орієнтовані завдання націлені перевірити рівень сформованості компетентностей — здатності ефективно використовувати набуті знання, вміння й ставлення, а також власний досвід на практиці, в різних життєвих ситуаціях. Таким чином, завдання, що спрямовані на формування чи перевірку сформованості компетентностей, називають компетентнісно орієнтовани-

ми. І такі завдання тестують можливості (ability) учнів, на відміну від звичних для нашої освітньої системи завдань, які тестують досягнення (achievement).

Компетентнісно орієнтовані завдання мають властиву для них конструкцію, тобто вони повинні містити такі складові:

- мотивацію (стимул), що підводить до проблеми, зацікавлює та мотивує до розв'язання;
- інформацію — набір відомостей, які потрібні або можуть стати у пригоді в ході пошуку правильної відповіді. При цьому часто як у стимулі, так і в інформації, можуть міститися надлишкові відомості, непотрібні для розв'язування, хоча для деяких завдань ці компоненти неможливо розділити;
- сформульоване запитання / проблему — власне завдання, пояснення того, що необхідно зробити;
- критерії оцінювання відповіді — набір характеристик, що визначають правильність, доцільність і відповідність отриманого результату поставленому завданню.

Визначальні риси компетентнісно орієнтованого завдання

Особливістю компетентнісно орієнтованих завдань є те, що вони взагалі можуть не вимагати наявності певних знань, а наводити такі у блоці інформації. Водночас такі завдання навпаки можуть призводити до отримання учнями нових відомостей чи навичок. Зрештою, бувають і компетентнісно орієнтовані завдання, які, для того, щоб їх розв'язати, потребують значного обсягу знань і вмінь. Таким чином, «знаннева потреба» завдання не може слугувати надійним критерієм для визначення того, чи є це завдання компетентнісно орієнтованим. Однак практичне, життєве спрямування такого завдання сприяє зменшенню обсягу введених у завданні знань.

Іншою визначальною рисою компетентнісно орієнтованих завдань є їхня когнітивна складність. Зазвичай такі завдання потребують умінь виокремлювати в тексті головні думки, аналізувати такі тексти та зображення, які вони містять, порівнювати, «читати» графіки та діаграми, розуміти логічні зв'язки між явищами та процесами. Однак ті навички, яких вимагає розв'язання такого завдання, є життєво необхідними, на відміну від знання певних фактів чи наявності певних предметних умінь, навчити яких так прагне наша освітня система.

Компетентнісно орієнтовані завдання з англійської мови спрямовані на розвиток практичних навичок учнів у різних аспектах мови, таких як читання, письмо, слухання та говоріння. Ось декілька прикладів таких завдань для різних рівнів вивчення:

1. Читання

Запитайте учнів про їхнє розуміння тексту, вони можуть відповісти на питання про основну ідею тексту, ключові деталі.

Попросіть учнів вибрати певні аспекти тексту, які їх зацікавили, і поділитися своїми враженнями та думками з однокласниками.

2. Письмо

Завдання на написання може включати розповіді, листи, статті, творчі оповідання тощо.

Наприклад, учні можуть написати листа до уявного друга, розповідаючи про свої плани та захоплення.

3. Слухання

Запропонуйте учням послухати аудіо- або відеозапис і запитайте, як вони його зрозуміли.

Можна також створити завдання на слухання, де учні повинні визначити основну ідею або відповісти на конкретні питання після прослуховування.

4. Говоріння

Проведіть дискусію на певну тему, де учні повинні висловлювати думку та аргументувати її.

Можна також організувати гру, де учні мають використовувати певні слова або вирази під час розмови англійською мовою.

Ці завдання сприяють розвитку всіх аспектів мовлення та дозволяють учням використовувати англійську мову в різних ситуаціях.

Ще приклади

Завдання на комунікативну компетентність

Учні розділені на пари. Кожна пара отримує картку зі сценарієм, наприклад, вони придумують інтерв'ю для місцевої газети зі знаменитістю чи винахідником. Одна людина грає роль журналіста, а інша – відомої особистості. Завдання полягає в тому, щоб учні могли використовувати англійську мову для постановки запитань, реагування на відповіді, уточнення тощо.

Завдання на культурну компетентність

Учні мають підготувати презентацію про культуру англійської країни (наприклад, Великобританії, США, Канади тощо). Крім традиційних елементів, вони також повинні включити аспекти, такі як їжа, свята, мистецтво, музика та інше. Учні повинні не лише переказувати факти, але й аналізувати та порівнювати різні аспекти культури.

Завдання на соціальну компетентність

Учні працюють у групах над створенням проекту зі спільної теми, наприклад, рекламного ролика для добровільного організації чи кампанії з екологічної освіти. Кожен учень відповідає за певний аспект проекту, наприклад, написання тексту, створення відео або дизайну логотипу. Завдання вимагає співпраці, обговорення й ухвалення спільних рішень, що розвиває соціальні навички.

Завдання на когнітивну компетентність

Учні отримують текст про складну проблему, наприклад, зміни клімату, та повинні скласти план дій для її розв'язання. Вони мають використовувати свої знання англійської мови для аналізу інформації, формулювання аргументів, висловлення думок та рекомендацій.

Зараз вже абсолютно чітко можна визначити роль компетентнісно орієнтованих завдань в освітньому процесі. Звичайно, що вони є чудовим способом перевірки рівня сформованості предметних та загальних компетентностей (наприклад, інформатичної чи екологічної). Але контролем їхня функція не обмежується: вони неабияк мотивують учнів на початку уроку. Крім того, подібні завдання можуть стати захопливою вправою для групової роботи учнів, а їхнє створення — чудовим навчальним проектом, що сприятиме не лише вивченню нового матеріалу, а й закріпленню вже відомого.

Використані джерела

1. Osvitoria Nush Putivnyk Online Course Final. Путівник онлайн-курсу. НУШ: базова середня освіта <https://www.scribd.com/document/721231475/osvitoria-nush-putivnyk-online-course-final>
 2. <https://osvita-info.com/post/30548> Освіта-інфо
 3. <https://osvitoria.media/experience/prybor-katy-kompetentnisno-oriyentovani-zavdannya-prykłady-ta-analiz/> Освіторія.
- Компетентнісно орієнтовані завдання: приклади та аналіз.